

MOWI ASA
Sandviksbodene 77A/B
5035 BERGEN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Magnus Tornes, 71 25 84 79

Avslag på søknad om tillatelse etter forurensningsloven til Mowi ASA for lokalitet 12870 Leite i Averøy kommune

Statsforvalteren i Møre og Romsdal avslår Mowi ASA sin søknad om økt produksjon ved matfiskanlegg for laks, ørret og regnbueørret på lokalitet 12870 Leite, jf. søknad av 10.06.2020. Når det gjelder søknaden om justeringen av anleggets posisjon anser vi denne til å ligge innenfor dagens tillatelse.

Saksbehandlingen er plassert under gebyrsats 7, og virksomheten skal betale et gebyr på kr 16.900,-.

Vi viser til oversendelse fra Møre og Romsdal fylkeskommune av 25.11.2020 med søknad av 10.06.2020. Mowi ASA søker om utvidet tillatelse til produksjon av laks, ørret og regnbueørret med økning i maksimalt tillatt biomasse (MTB) fra 3900 tonn til 4680 tonn. Vi viser også til korallundersøkelsen gjort på lokaliteten.

Vedtak om avslag

Statsforvalteren i Møre og Romsdal avslår med dette søknaden om produksjon av laks, ørret og regnbueørret på lokalitet Leite med MTB på 4680 tonn. Avslaget er fattet med hjemmel *lov om vern mot forurensninger og om avfall* (forurensningsloven) av 13.mars 1981 § 11 og § 16.

I varselet vårt om saksbehandlingsgebyr (datert 08.12.2020) skrev vi at vi ville benytte anledningen til å oppdatere tillatelsen til dagens standard for utslippstillatelser. Dette fordi at dagens tillatelse er over 10 år gammel (datert 22.10.2007). Vi ser derimot nå at vi er nødt til å omprioritere, og vil komme tilbake til dette ved en senere anledning.

Om saken

Det er søkt om økning av MTB fra 3900 tonn til 4680 tonn på Leite. I tillegg er det søkt om en mindre justering av anleggets hjørnepunkt.

Årsaken til søknaden om økt MTB er for å ha større fleksibilitet ved utslakting dersom andre lokaliteter må prioriteres ved eventuell sykdom eller andre uforutsette hendelser.

Det er planlagt en produksjon av 7000 tonn fisk per år og et forbruk av fôr på 7500 tonn.

Høring

Søknaden ble lagt ut til offentlig høring i Averøy kommune i perioden 08.12.2020 til 08.01.2021. Høringen ble også kunngjort i Tidens Krav og Norsk Lysningsblad den 10.12.2020. Det har kommet 2 merknader fra naboer til anlegget.

Tor Hjelkrem er nabo til anlegget, og har flere merknader til søknaden. Han ønsker at anlegget blir flyttet lenger nordover, da dette ville mindre til sjenanse. Han ber også om at oppankringene blir merket, slik at det vil være lettere å fiske i området. Det bes også om at båtene tilhørende anlegget viser mer hensyn ved kjøring slik at de ikke skaper så store bølger, noe som er til belastning på båt og naust tilhørende Hjelkrem. Det stilles også spørsmål til støyen fra anlegget. Både det som går direkte på anleggsdriften, støy fra båter og musikkanlegg.

Ane og Lars Engvik er også naboer til anlegget. De ber om at det blir utført en konsekvensutredning med ekstern vurdering av totalbelastningen på fjorden. Dette både når det gjelder fiskehelse, utslipp og risiko ved skipstrafikk. Det vises også til støyen fra anlegget, og at en økning vil medføre ytterligere støybelastning. Det vises til behov for en overvåkning av støynivået i forhold til anbefalte grenseverdier, samt at anlegget setter begrensninger på bruken av kystlinjen.

Averøy kommune tilrår at anleggets fysiske plassering, inkl. fortøyninger, for lokalitet 12870 Leite godkjennes med den plassering og form det har i dag.

Fiskeridirektoratet region Midt uttaler at de samlet sett vurderer at søknaden fra Mowi ASA om å utvide biomassen ved lokalitet 12870 Leite, samt en mindre justering av anleggets hjørnepunkt, ikke vil medføre noen vesentlig ny negativ effekt for fiskeriinteressene i forhold til bruken av området.

I tillegg til å avgjøre søknaden om utslippstillatelse etter forurensningsloven, skal Statsforvalteren også gi en uttale om naturvern-, friluft-, fiske-, og viltinteresser. Denne uttalen er sendt i eget brev (datert 03.05.2021). Statsforvalteren i Møre og Romsdal uttrykker i sin uttale om natur- og miljøinteresser seg skeptisk til økningen i biomasse i området. Dette grunnet marint naturmangfold i nærområdet til anlegget.

Juridisk grunnlag/ Lovverk som er brukt i vurdering om det skal gis tillatelse

Ifølge *lov om vern mot forurensning og om avfall* (forurensningsloven) § 7 er det forbudt å sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning. Forurensningsmyndigheten kan gi tillatelse til virksomhet som kan føre til forurensning etter § 11 i den samme loven. Forurensningsloven § 2 omtaler videre at det skal brukes best mulig teknologi som gir best resultat utfra en samlet vurdering av nåværende og framtidig bruk av miljøet og av økonomiske forhold.

Forvaltningsloven setter krav til all offentlig saksbehandling, mens *lov om forvaltning av naturens mangfold* (naturmangfoldloven) setter en del spesifikke krav til saksbehandlingen i saker som kan berøre naturmangfoldet.

Et oppdrettsanlegg for laks, ørret og regnbueørret vil kunne påvirke naturmiljøet og naturmangfoldet i nærheten av anlegget. Det betyr at vi ved vurderingen om tillatelse skal gis, skal bruke de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven. Det framgår av § 7 i naturmangfoldloven at:

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

Ifølge *forskrift om rammer for vannforvaltningen* (vannforskriften) skal det ved inngrep i en vannforekomst normalt ikke tillates tiltak som vil redusere den økologiske statusen til området. Vannforskriften stiller krav om at tilstanden i vann skal beskyttes mot forringelse, og at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemiske tilstand. Ny eller utvidet aktivitet kan tillates selv om det medfører forringelse, såfremt miljøtilstanden fortsatt er minst god

Begrunnelse for avslag på søknad.

I vår saksbehandling av tillatelser etter forurensningsloven skal de forurensningsmessige ulemperne ved tiltaket vurderes opp mot fordelene. Fordelene kunne være viktig samfunns- og næringsmessige forhold som sysselsetting og økt næringsaktivitet.

Utslippene fra et oppdrettsanlegg består av store partikler (spillfôr og fekalier), svevepartikler og oppløste stoff. De største partiklene vil sedimentere i umiddelbar nærhet av anlegget og påvirke bunnforholdene her. Mindre partikler og oppløste næringsstoffer vil kunne gi virkninger lengre ut i resipienten.

Den store økningen av fiskeoppdrett de siste årene har ført til en stor økning av utslipp av næringsalter langs kysten vår. Fra Lindesnes og opp til den russiske grensen er fiskeoppdrett den største kilden til menneskeskapte utslipp av næringsalter. En regional overgjødning av kystvannet vil ha store konsekvenser for miljøkvaliteten i våre kyststrøk, men basert på tilgjengelig kunnskap vurderes generelt sannsynligheten for at dette skal skje som lav, med dagens produksjonsvolum. Overvåkning rundt anleggene og av marine økosystemer er nødvendig for å avdekke risikoområder som krever at det tas spesielle hensyn.

Søknaden med vedlegg, undersøkelser av miljøtilstand (B- og C-undersøkelser, ROV-undersøkelse) og strømmålinger vurderes å oppfylle kravet til kunnskapsgrunnlaget sammen med tilgjengelige data i nasjonale databaser (Naturbase og Fiskeridirektoratets kart, artsdatabankens artskart), jf. naturmangfoldloven § 8. Saken ansees som rimelig godt opplyst.

I Fiskeridirektoratets kart er det registrert fiskeplass for passive redskap etter torsk, sei, hyse og lyr i anleggsområdet samt videre nord og sørover. Rundt 200 meter øst for anlegget er det registrert rekefelt. I Naturbase er det registrert større stortareskog-forekomster både sør, øst og nordøst for anlegget (verdsatt som *viktige*).

Det er utført B-undersøkelse ved lokaliteten Leite den 27.01.2020. Undersøkelsen ble gjort ved maks produksjon. Tilstanden ble gitt grad 1, meget god. Alle de 15 stasjonene ble gitt tilstand 1. 7 av 15 stasjoner ble registrert som hardbunn da grabbens innhold enten var tom eller kom opp med stein. Undersøkelsene tyder på at lokaliteten har evne til å spre og omsette organisk materiale fra stor produksjon.

Det er også gjennomført C-undersøkelse ved anlegget. Undersøkelsen utført 27.01.2020 ble gjort ved maks belastning, og det hadde vært foret ut 7953 tonn siden utsettet i 2018. Stasjon C1 (nærsonen) ble gitt tilstand 3 - *dårlig*, grunnet over 90 % (92 %) av individene var av samme art, den forurensningsindikerende arten *Capitella capitata*. Resten av stasjonene fikk alle tilstand 2 - *god*. Men

også her hadde alle stasjonene en art som dominerte over 50 % av individtallet (*Paramphinome jeffreysii*, som er en forurensningstolerant art (NSI-3)).

Det er gjennomført strømmålinger i perioden 07.12.2017 - 22.01.2018. Målingene viser en god strøm i overflaten med et gjennomsnitt på 12,5 cm/sek og 5,9 % strøm under 3 cm/sek. I overflaten er hovedstrømretning nord-nordøst. Strømmen på 13 m dyp er god med et gjennomsnitt på 9,6 cm/sek og 8,6 % strøm under 3 cm/sek. Dominerende retning på 13 meter er nord. På 82 meters dyp er strømmen moderat, med et gjennomsnitt på 6,2 cm/sek og 16,9 % under 3 cm/sek. Bunnstrømmen er målt på 118 m dyp, hvor strømmen god, med et snitt på 5,3 cm/sek og 20,2 % strøm under 3 cm/sek. Den fysiske bunnen på målepunktet er på 147 meters dyp. Strømforholdene vurderes som akseptable til å kunne tillate den omsøkte biomassen.

På bakgrunn av registreringen av glasskorall (*Desmophyllum pertusum* (tidligere *Lophelia pertusa*)) litt lenger nord i fjorden, samt funn av hardbunnskorallskog både ved lokalitet Kattholmen¹ og andre steder både lenger ut og inn i fjordsystemet påla vi en korallundersøkelse med ROV². Denne ble utført av Åkerblå AS den 26. og 27. januar 2021. Det ble kjørt 7 søkelinjer innenfor 1 km fra anlegget. Søkelinjene var valgt ut i samarbeid med Statsforvalteren. Noen søkelinjer ble av ulike grunner noe forkortet i felt, og en av de planlagte søkelinjene ble tatt ut av planen. Søkelinjene ble plassert på steder der man vil anta at det vil kunne være koraller, og gir ikke en total korall-kartlegging av området.

Undersøkelsen påviste 4 ulike korallarter i området. Disse var sjøtre, (*Paragorgia arborea* (Linnaeus, 1758), risengrynkorall (*Primnoa rasedaeformis* (Gunnerus, 1763)), en sjøbusklignende korall (Plexauridae), samt blomkållkorall (Nephtheidae). De to sistnevnte ble ikke bestemt til art. Det ble gjort funn av korall på 6 av 7 søkelinjer, og det var kun søkelinjen som gikk direkte under anlegget og videre ned i dypet hvor det ikke ble gjort noen korall-registreringer. Nærmeste påviste korallforekomst lå 130 meter nord for anlegget.

Korallen sjøtre er i «Norsk rødliste for arter 2015» registrert som *nær truet* (NT) grunnet 15-30 % reduksjon siste 10 år (direkte observasjoner)³. I slutten av 2021 vil det komme en revidert rødliste for arter, og det er allerede publisert en *foreløpig vurdering til Rødlista for arter 2021*⁴. Også der er sjøtre plassert i kategori *nær truet*. Hovedtrusselen mot sjøtre har vært fiskeri med bunnrål, garn og line, men det vises også til «påvirkning fra akvakulturanlegg, i form av form og ekskrement-partikler utgjør en reell trussel med ukjent omfang».

Hver for seg/enkeltvis er de andre registrerte korallartene regnet som livskraftige (LC) i «Norsk rødliste for arter 2015». Alle de fire artene inngår derimot blant de artene som kan danne hardbunnskorallskog. I rapporten fra Åkerblå oppgir de den nærmeste hardbunnskorallskogen til å ligge rundt 630 meter fra anlegget. Dette ut ifra hvor de mener tettheten av hornkorallene er høy nok til definisjonen hardbunnskorallskog⁵. Hardbunnskorallskogene i denne undersøkelsen besto

1

<https://www.statsforvalteren.no/contentassets/585f0adf44e441328d50c20e613e881b/korallundersokelse-kattholmen.pdf>

² Remotely Operated Vehicle, fjernstyrt undervannsfarkost

³ <https://artsdatabanken.no/Rodliste2015/rodliste2015/Norge/5077>

⁴ <https://innsyn.artsdatabanken.no/artsrapport/tilbakemelding/1803>

⁵ https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/69/handbok-19-2001rev-2007_marin_nettpdf

hovedsakelig av sjøtre og risengrynkoral. I *Norsk rødliste for naturtyper 2018* er hardbunnskorallskog registrert som *nær truet* (NT) grunnet et arealtap på 20-30 % siste 50 år⁶.

I tillegg til å registrere koraller skulle det dokumenteres om det fantes andre potensielt sårbare arter og naturtyper (som svamp, sjøfjær og rødlistede arter/naturtyper) rundt anlegget. Det ble gjort observasjoner av spredte forekomster av sjøfjær i bløtbunnsområdet øst for anlegget, og større svamp-konsentrasjoner i flere av søkelinjene. Mareano⁷ har definert slike svamp-samlinger som svampeskog⁸ (Hard-bottom sponge aggregations⁹), en naturtype som har blitt tilpasset norske forhold fra OSPAR¹⁰ sin definisjon av "*deep-sea sponge aggregations*". OSPAR har oppført svampesamfunn på sin liste over truete eller minkende habitat¹¹, og anser dette til å være en sårbar naturtype¹². Åkerblå peker på at denne naturtypen for øyeblikket ikke oppført som sårbar i norsk rødliste for naturtyper¹³. Derimot har Norge internasjonale forpliktelser til å forhindre videre forringelse av svampesamfunn, sjøfjærbunn, korallrev og alle former korallskog i norske farvann gjennom sine forpliktelser til OSPAR konvensjonen, særlig gjennom «North East Atlantic Environment Strategy, Biodiversity and Ecosystem Strategy, pkt. 1.2, c¹⁴» og «Bergen Statment, pkt. 24¹⁵».

Det ble registrert få koraller og svamper nært anlegget, men i dette området ble også flere av de planlagte søkelinjene avkortet. Åkerblå utelukker ikke at det kan finnes flere korallforekomster i dette området. Samtidig vet vi at det er lite sannsynlig at koraller og svamper vil overleve nærmere enn 250 meter fra et anlegg over tid¹⁶ ¹⁷. Denne lokaliteten har det vært drift i rundt 20 år, noe som høyst sannsynlig har satt sine spor i omgivelsene. Det ble også observert flere risengrynkoraler som var svekket, eller hvor hele korallen var død på flere av søkelinjene. Det ble ikke registrert noen tydelig korrelasjon mellom avstand til anlegget og observasjonene.

Strømundersøkelsen viste at utslippene fra anlegget hovedsakelig ville gå nord og sørover (ut og inn av fjorden). I ROV-rapporten oppgis det også at korallforekomstene nord og sørøst for anlegget kan bli utsatt for sedimentering, mens dette er lite sannsynlig for korallene på motsatt side av fjorden (ved Sildvolneset).

I vår vurdering av søknaden skal vi også se på hvordan en plassering av et oppdrettsanlegg vil kunne påvirke naturmangfoldet sammen med andre tiltak og hvordan dette samlet kan belaste økosystemet, jf. naturmangfoldloven § 10.

⁶ <https://artsdatabanken.no/RLN2018/310>

⁷ https://mareano.no/om_mareano

⁸ <https://mareano.no/tema/bunnhabitater/sarbare-biotoper>

⁹ <https://www.mareano.no/en/topics/habitats/vulnerable-biotope-maps>

¹⁰ <https://www.ospar.org/about>

¹¹ Descriptions of Habitats on the OSPAR List of Threatened and/or Declining Species and Habitats. OSPAR Agreement 2008-07.

https://www.ospar.org/site/assets/files/1892/deep_sea_sponge_aggregations_definition.pdf
26.10.2020

¹² <http://www.fao.org/in-action/vulnerable-marine-ecosystems/criteria/en/>

¹³ <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>

¹⁴ <https://www.ospar.org/convention/strategy>

¹⁵ https://www.ospar.org/site/assets/files/1498/ospar_2010_bergen_statement.pdf

¹⁶ <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen/2016/effekter-av-utslipp-fra-havbruk-pa-rodlista-marine-habitat>

¹⁷ <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Dokumenter/Rapporter/Effekter-av-utslipp-av-oppdrettsfor-paa-svamp>

Tilstanden i vannforekomsten *Bremsnesfjorden* (0303011400-6-C) er i dag beskrevet som *god* (vannnett.no, 24.02.2021). Klassifiseringen er basert på utvalgte miljøundersøkelsesstasjoner fra akvakulturlokalitetene Endreset, Endresetbukta, Hogsneset og Leite. Det er vanskelig å forutsi hvordan utvidet aktivitet ved lokaliteten vil påvirke vannforekomsten. Ut fra tilgjengelig kunnskap om fiskeoppdrett generelt, ansees risikoen for at tilstanden reduseres til dårligere enn god som liten.

Tilgjengelig kunnskap gir ikke fullstendig svar på hvilke effekter utslipp av næringssalt og organisk stoff kan ha på naturmangfoldet. Vurdering av samlet påvirkning på økosystemet er derfor også noe usikkert. I slike tilfeller skal prinsippet om føre-var vurderes.

I denne saken mener Statsforvalteren at den tilgjengelige kunnskapen fortsatt ikke gir et fullstendig svar på hvilke effekter utslipp av næringssalt og organisk stoff kan ha på naturmangfoldet. Vurdering av samlet påvirkning på økosystemet er derfor også noe usikker. Vi vil derfor legge vekt på føre-var prinsippet. Vi vet at utslipp fra oppdrettsanlegg har negativ innvirkning på dyre og plantelivet i nærområdet. Det er derimot noe usikkerhet i hvor langt den negative påvirkningen strekker seg. Det har vært vist til 1000 meters avstand¹⁸ som også var bakgrunnen for ROV-kravet. Innenfor 200-250 meter vet vi at det med sikkerhet er en tydelig negativ effekt.

Norsk oppdrett klarer i dag ikke å utnytte det ønskete potensialet for produksjon av fisk. Det er et nasjonalt ønske at produksjonen skal opp, samtidig som at dette skal skje på en bærekraftig og miljømessig forsvarlig måte. Det er i denne saken påvist rødlistete naturtyper og art innenfor området, som det er stor sannsynlighet for at vil bli negativt påvirket av anlegget. Disse artene er rødlistet på grunn av arealtapet de har opplevd de siste 30 til 50 årene. Av den grunn anser vi den omsøkte økningen i MTB som ikke bærekraftig og miljømessig forsvarlig.

Konklusjon

På grunn av de sårbare korall- og svampsamfunnene i området finner vi ikke å kunne gi tillatelse til den omsøkte volumøkningen. Vi har mangelfull kunnskap om hvordan økt tilførsel av forurensning vil påvirke korallforekomstene, samtidig som vi mener vi har nok kunnskap til å vite at sårbare naturverdier i området vil lide. Vi legger derfor føre-var-prinsippet til grunn når vi konkluderer med at den økningen av forurensning som det her er søkt om vil være til vesentlig skade for korallforekomstene. Søknaden er med dette avslått med hjemmel i § 11 i forurensningsloven; jf §§ 8 og 9 i naturmangfoldloven.

Dagens tillatelse er godt over 10 år gammel og vil bli oppdatert til dagens standard ved et senere tidspunkt. Da vil også merknadene fra naboene bli behandlet.

Vedtak om gebyr for saksbehandlingen

Vi viser til *Forskrift om begrenning av forurensning* (forurensningsforskriften) kapittel 39 om gebyr til statskassen for arbeid med tillatelser mv¹⁹.

På bakgrunn av ressursbruken i saksbehandlingen er saken plassert under 7, jf. forurensningsforskriften kapittel 39 og varselet om gebyr datert 08.12.2020. Det betyr at Mowi ASA

¹⁸ <https://www.moreforsk.no/publikasjoner/rapporter/marin/interaksjoner-mellom-kaldtvannskoraller-og-intensivt-oppdrett---kunnskapsstatus-og-et-forste-skrutt-mot-en-konsekvansanalyse/1074/1015/>

¹⁹ https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931/KAPITTEL_12#KAPITTEL_12

skal betale et gebyr på kr 16.900,- for saksbehandlingen. Faktura med innbetalingsblankett vil bli sendt ut fra Miljødirektoratet. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

Klagerett

Statsforvalterens vedtak kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om Statsforvalterens vedtak er kommet fram eller fra vedkommende fikk eller burde ha skaffet seg kjennskap til vedtaket. Klager som kommer inn etter denne fristen kan ikke påregnes å bli behandlet, jf. forvaltningsloven § 31. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Statsforvalteren.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Statsforvalteren eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages. Klage på gebyr blir ikke gitt oppsettende virkning. Det fastsatte gebyret må derfor betales i samsvar med ovenstående. Dersom Miljødirektoratet imøtekommer klagen, vil det overskytende beløpet bli refundert.

Med visse begrensninger har partene rett til å se saksdokument etter forvaltningslova §§ 18 og 19. Fylkesmannen i Møre og Romsdal vil på forespørsel kunne gi nærmere opplysninger om saksbehandlingen.

Med hilsen

Christian Dahl (e.f.)
fagleder

Magnus Tornes
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Ane Karine Engvik	Kvernesveien 310	6531	AVERØY
FISKERIDIREKTORATET	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Lars Enok Engvik	Kvernesveien 310	6531	AVERØY
KYSTVERKET	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
Tor Hjelkrem	Bølgebakken 21	6507	Kristiansund N
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
MØRE OG ROMSDAL	Postboks 2500	6404	MOLDE
FYLKESKOMMUNE			
AVERØY KOMMUNE	Postboks 152 Bruhagen	6538	AVERØY

